

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ФІГУР ЛІХТЕНБЕРГА В ДИНАМІЦІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Запропоновано метод візуалізації та дослідження фігур Ліхтенберга в динаміці.

Ключові слова: фігури Ліхтенберга, електростатика, електромеханіка, візуалізація, висока напруга, постійний струм, іонізація, плазма, машина Вімшурста.

Abstract

The method of visualization and exploration of Lichtenberg figures in dynamics.

Keywords: Lichtenberg figures, electrostatics, electromechanics, visualization, high voltage, direct current, ionization, plasma, Wimshurst machine.

Вступ

При вирішенні прикладних побутових та промислових задач, деякі природні явища, пов'язані з електрикою, залишаються не задіяними, хоча є корисними для розуміння природи електрики. Одним з таких явищ є фігури Ліхтенберга, породжені статичним електричним зарядом, постійним електричним струмом високої напруги, та його перехідними процесами.

У 1777 році Джордж Крістоф Ліхтенберг зауважив, що електричний розряд на поверхні діелектрика залишає дивні візерунки, котрі відрізняються залежно від того, яким полюсом лейденської банки вони були залишені [1].

Оригінальні зображення таких візерунків наведені на рис. 1 [2].

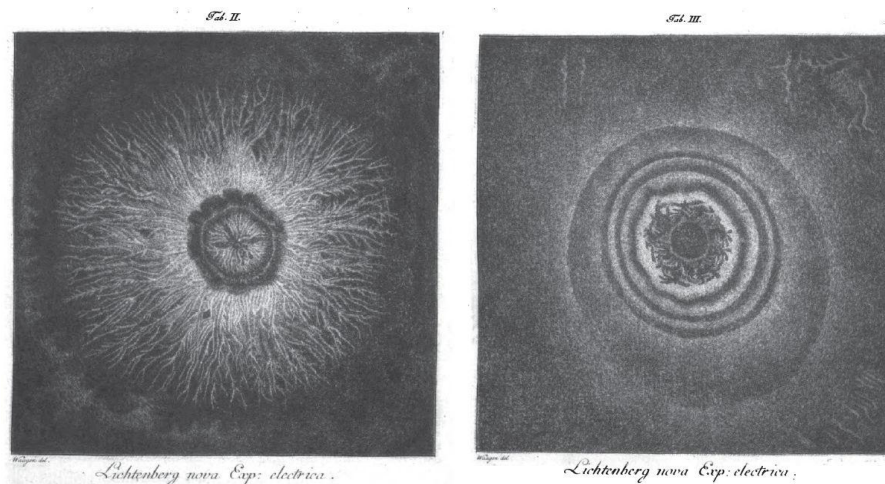

Рис. 1. Фігури Ліхтенберга. Зліва - позитивна. Зправа - негативна.

Візуалізація даних візерунків відбувалася так:

1. До пластинки із діелектричного матеріалу доторкались зарядженим тілом.
2. Місце дотику посипали мікродисперсним порошком, пудрою.
3. Утворений візерунок перебивали на лист паперу, за необхідності.

У 1888 році Етьєн Трувелло повторив експерименти Ліхтенберга, але використав для візуалізації фотопластинку, отримавши результат, зображений на рис. 2. [3].

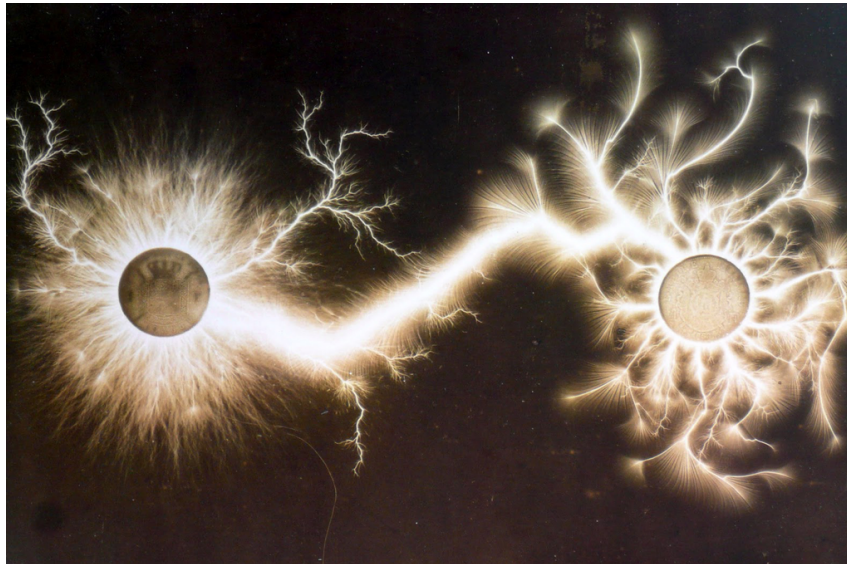

Рис. 2. Фігури Трувелло на фотоластинці.
Зліва - позитивна. Зправа - негативна.

Після Трувелло методи візуалізації фігур Ліхтенберга принципово не змінювалися. Навпаки, у 2021 році китайські науковці повернулися до "пилового" методу Ліхтенберга, використовуючи пудру із дрібнішими частинками, що дало змогу відобразити фігури деталізованіше [4].

Метою роботи є демонстрація нового, альтернативного методу візуалізації фігур Ліхтенберга в динаміці, та без витратних матеріалів.

Результати дослідження

У 2022 році, для візуалізації було використано колбу із сумішшю інертних газів, по поверхні якої пропускався ковзний іскровий розряд постійного струму, високої напруги. В результаті чого газ всередині колби іонізувався, відображаючи фігури Ліхтенберга. Фіксація фігур проводилася завдяки відеозйомці, з наступною розбивкою відео на окремі кадри [5].

Один з таких кадрів приведено на рис. 3. [6].

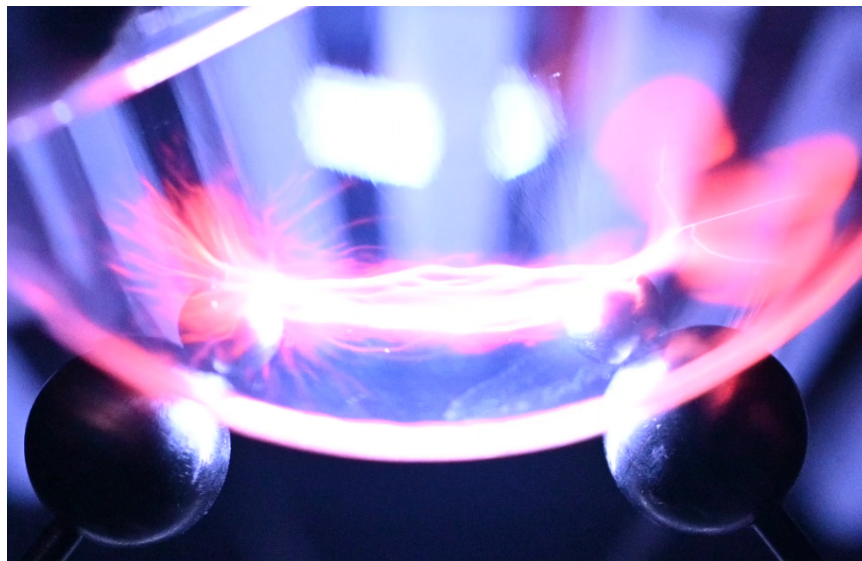

Рис. 3. Фігури Ліхтенберга в колбі із сумішшю газів.
Зліва - позитивна. Зправа - негативна.

В якості джерела постійного струму високої напруги використовувався електростатичний генератор – електрофорна машина Вімшурста.

Висновки

Даний метод візуалізації фігур Ліхтенберга має декілька переваг відносно згаданих вище методів:

1. Можливість візуалізації електричних розрядів в динаміці.
2. Відсутність витратних матеріалів таких як пудра, порошок чи фотоплівка.

Це дає змогу зручніше, екологічніше, по новому досліджувати фігури Ліхтенберга, тим самим, наближаючись до кращого розуміння природи електрики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. С. Е. Magnusson, “Lichtenberg Figures” *Journal of the A.I.E.E.* (vol: 47, issue: 11, pp. 828-835, November. 1928. doi: 10.1109/JAIEE.1928.6534946.
2. G. C. Lichtenberg, *De Nova Methodo Naturam Ac Motum Fluidi Electrici Investigandi*. Göttingen, Deutschland: Jo. Christ. Dieterich, 1778.
3. Étincelles directes obtenues par la bobine de Ruhmkorff ou la machine de Wimshurst dites "Figures de Trouvelot", 1888-1889. Musée des arts et métiers-Cnam / photo Michèle Favareille. [Online]. Available: <https://www.arts-et-metiers.net/musee/les-mysteres-de-lelectricite>. Accessed on: December 20, 2022.
4. Zhijie Shi, Wei Wang, Kunying Han, Yuanyuan Li, Jiancheng Song, Zhipeng Lei, “Influence of particle size on Lichtenberg Figure technique for surface charge characterization,” in *2021 International Conference on Advanced Electrical Equipment and Reliable Operation (AEERO)*, Beijing, China, 2021, pp. 734-737. doi: 10.1109/AEERO52475.2021.9708157.
5. Lichtenberg figures in gases experiment — electro4us. [Online]. Available: <https://youtu.be/OXQkLZIKx70>. Accessed on: December 31, 2022.
6. Lichtenberg figures in gases generated by a sliding spark discharge. [Online]. Available: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lichtenberg_figures_in_gases_generated_by_a_sliding_spark_discharge.jpg. Accessed on: December 20, 2022.

Лисак Олег Олександрович — студент групи ЕПА-22м, факультет електроенергетики та електромеханіки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: lysak.fyi@gmail.com

Проценко Дмитро Петрович — канд. техн. наук, доцент кафедри комп'ютеризованих електромеханічних систем і комплексів, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: gonolyly@gmail.com

Lysak Oleh O. — student of group EPA-22m, Faculty of Electric Power Engineering and Electromechanics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: lysak.fyi@gmail.com

Protsenko Dmytro P. — Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor Department of Computerized Electromechanical Systems and Complexes, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: gonolyly@gmail.com